

Sygn. akt V KK 540/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Murzynowska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 lutego 2021 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **J. P.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w O.,

z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt VII Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.,

z dnia 24 października 2019 r., sygn. akt II K (...)

**uchyla wyrok w zaskarżonej części i przekazuje sprawę w tym
zakresie Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania
w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 24 października 2019 r., sygn. akt II K (...) uznał J. P. za winnego tego, że:

„w okresie od 2004 r. do lipca 2018 r. w S., woj. (...) znęcał się psychicznie nad swoją żoną E. P. w ten sposób, że wszczynał awantury domowe, w sposób wulgarny wyzywał pokrzywdzoną i poniżał ją, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem”,

tj. popełnienia czynu z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby (pkt. I i II wyroku). Sąd także, prócz nałożenia obowiązków wynikających z art. 73 § 2 k.k. i art. 72 § 1 pkt 1 k.k. (pkt. III i IV wyroku), orzekł wobec oskarżonego na podstawie art. 93a § 1 pkt 2 k.k. i art. 93b § 1 k.k. w zw. z art. 93c pkt 2 k.k. środek zabezpieczający w postaci terapii prowadzonej pod nadzorem Poradni Zdrowia Psychicznego w N. (pkt. V wyroku).

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżając go w całości, zarzucił orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzekania, polegający na uznaniu, że swoim zachowaniem oskarżony wypełnił przesłanki z art. 207 § 1 k.k. i wniósł o uniewinnienie J. P. od zarzutu opisanego w akcie oskarżenia.

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt VII Ka (...), zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł w trybie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny, który zaskarżając go na korzyść skazanego J. P., w części utrzymującej w mocy orzeczenie o zastosowaniu wobec oskarżonego środka zabezpieczającego w postaci terapii prowadzonej pod nadzorem Poradni Zdrowia Psychicznego, zarzucił:

„rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu skontrolowania z urzędu prawidłowości zaskarżonego apelacją obrońcy wyroku poza granicami

podniesionego w niej zarzutu. co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania go w mocy, również w części dotyczącej orzeczonego wobec oskarżonego środka zabezpieczającego w postaci terapii prowadzonej pod nadzorem Poradni Zdrowia Psychicznego, pomimo tego, że wskazane rozstrzygnięcie zapadło z rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 354a § 1 i § 2 k.p.k., polegającym na orzeczeniu wobec J. P. wskazanego wyżej środka zabezpieczającego bez wysłuchania biegłego psychologa i biegłych lekarzy psychiatrów, podczas gdy wymienione przepisy nakładają na sąd, przed orzeczeniem środka zabezpieczającego, obowiązek wysłuchania wyżej wymienionych podmiotów, zaś odstąpienie od tego obowiązku, zgodnie z treścią art. 354a § 2 k.p.k., uzależnione jest od uzyskania zgody sprawcy na zastosowanie terapii, której to zgody Sąd I instancji nie uzyskał przed wydaniem rozstrzygnięcia w tej kwestii, które to uchybienie sprawiło, że utrzymanie w mocy wskazanego wyżej wadliwego rozstrzygnięcia było rażąco niesprawiedliwe”.

Podnosząc taki zarzut, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść J. P. jako zasadna w stopniu oczywistym, podlegała rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Słusznie wskazuje skarżący, że zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy rozpoznaje sprawy w granicach zaskarżenia, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. Oznacza to, że sąd odwoławczy ma obowiązek dokonania kontroli zaskarżonego orzeczenia pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także z urzędu niezależnie od tych granic, w celu stwierdzenia, czy utrzymanie w mocy orzeczenia nie będzie w sposób rażący naruszać poczucia sprawiedliwości.

W realiach tej sprawy, uznanie przez Sąd Okręgowy w O. za niezasadną apelacji wniesionej przez obrońcę J. P. doprowadziło do utrzymania w mocy

zaskarżonego wyroku, w tym zawartego w pkt V jego sentencji rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w K. o zastosowaniu wobec oskarżonego środka zabezpieczającego w postaci terapii, pomimo tego, że zapadło ono z rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego, tj. art. 354a § 1 i § 2 k.p.k. Jak wynika z przepisów art. 354a § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. Sąd, w sprawach osób niepoczytalnych, o ograniczonej poczytalności lub z zaburzeniami osobowości, przed orzeczeniem środka zabezpieczającego ma obowiązek wysłuchać, zarówno biegłego psychologa, jak i biegłych lekarzy psychiatrów.

Sąd Rejonowy w K., wbrew obowiązкови wynikającemu z treści wskazanych przepisów, zaniechał wysłuchania biegłego psychologa oraz biegłych psychiatrów, którzy na etapie postępowania przygotowawczego sporządzili opinię pisemną i orzekli, iż J. P. miał *tempore criminis* poczytalność znacznie ograniczoną, po myśli art. 31 § 2 k.k. Należy natomiast przypomnieć, że odstąpienie od obowiązku wysłuchania biegłych, zgodnie z treścią art. 354a § 2 k.p.k., możliwe jest jedynie wtedy, gdy sprawca, co do którego istnieją podstawy do orzeczenia terapii lub terapii uzależnień, wyraża na to zgodę. W aktach sprawy brak jest zgody J. P. na orzeczenie wobec niego terapii.

Sąd Najwyższy stwierdzając, że zaistniałe w sprawie uchybienie miało rażący charakter oraz w istotny sposób wpłynęło na treść orzeczenia, uchylił wyrok w zaskarżonej części i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania. Sąd ten, przed ewentualnym zastosowaniem wobec oskarżonego środka zabezpieczającego w postaci terapii prowadzonej pod nadzorem Poradni Zdrowia Psychicznego winien przede wszystkim poczynić ustalenia, co do możliwości orzeczenia innych, niż terapia, środków prawnych. Środek zabezpieczający, o którym mowa w art. 93a § 1 pkt. 2 k.k., może być wszak orzekany tylko w przypadku stwierdzenia, że inne środki nie są wystarczające dla zapobieżenia przez oskarżonego popełnieniu przestępstwa. Biegli psychiatrzy w swojej opinii pisemnej nie odnieśli się do tej okoliczności.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

